

درس پانزدهم

«دریا»

آموختنی‌ها

۱. آشنایی با مفهوم تشبیه
۲. ساخت واژه‌های جدید با ترکیب (کلمه + «ه») و درک معنای آن
۳. دقت به دریا به عنوان یکی از جلوه‌های زیبای طبیعت
۴. شناخت جمله‌های هر بند به عنوان تکمیل کننده‌ی جمله‌ی اول بند (جمله‌ی اصلی)



جعبه‌ی کلمات

کلمات هم‌معنی

افق: اطراف آسمان
 کبود: آبی تیره
 می‌خیزد: بلند می‌شود، برمی‌خیزد
 دل‌گشا: خوش منظره و باصفا
 رام: آرام
 غوطه‌زدن: خیره‌فتن در آب
 زلال: صاف و شفاف
 پهناور: وسیع

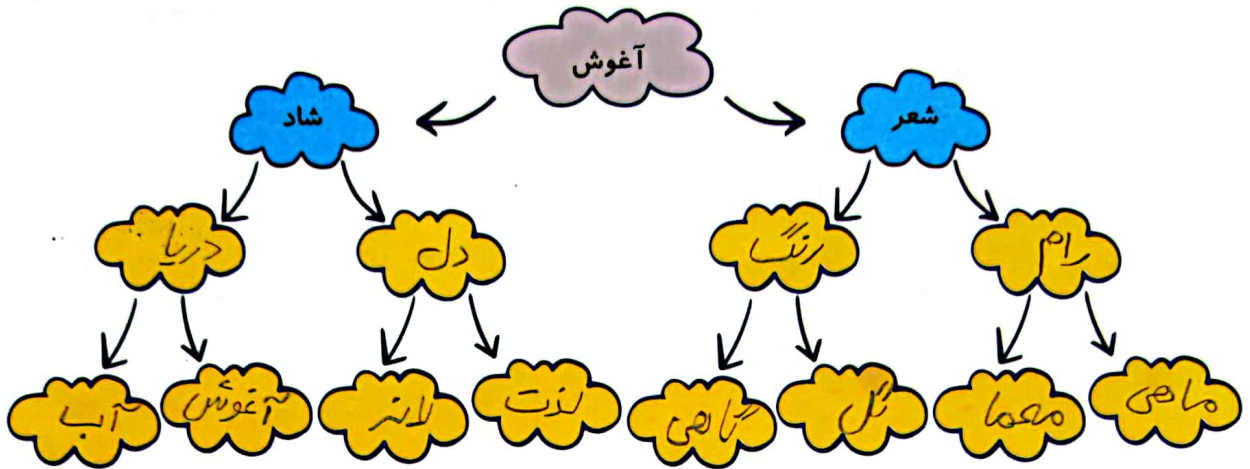
کلمات مخالف

پیدا ≠ پنهان
 می‌رود ≠ می‌ماند
 پشت ≠ بر
 پاک ≠ کثیف
 خواب‌آلود ≠ بیدار
 گرم ≠ سرد
 روشن ≠ خاموش
 نرم ≠ سفت
 کبود ≠ آبی روشن
 زلال ≠ کدر
 رام ≠ وحشی

کلمات هم‌خانواده

پهناور، پهنا، پهن
 پاک، پاکیزه، پاکیزگی
 خند، لب‌خند، پوزخند
 صورت، تصویر، مصور
 موج، موج، موجی
 لذت، لذت، لذت‌بخش

با آخر کلمه‌ی داده شده کلمه‌ی جدید بنویس و مانند نمونه ادامه بده. در صورت امکان از واژه‌های شعر زیر استفاده کن.



پرستوهای دریایی
که خیلی عاشق موجند
نشسته گاه بر ساحل
و گاهی نیز در اوجند



تو ای دریا! برای ما
بخوان شعر قشنگت را
به روی ماسه جاری کن
صدای رنگ رنگت را

صدای موجت ای دریا
برایم شعر زیبایی است
پر از راز و پر از لذت
همانند معاینی است



صدف می‌ریزی از خوبی
به روی ساحلت هر روز
و بوی تازه می‌گیرد
از این خوبی، دلت هر روز



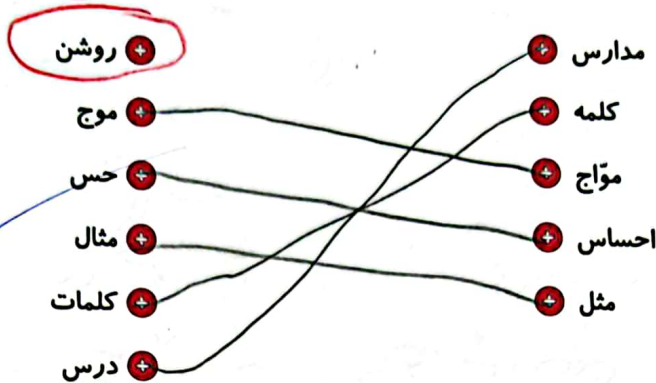
در آغوش تو ماهی‌ها
تمام لحظه‌ها شادند
به زیر آب و روی آب
برای تو چه بی‌تابند



تمرین

۱ کلمات هم خانواده را به هم وصل کن.

اضافه



۲ درستی ☒ و نادرستی ☒ جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: رنگ کبود، آبی متمایل به سبز است. ☒ بی تیره ☒

ب: ساحل به کناره‌ی رود یا دریا می‌گویند. ☒

پ: در شعر دریا، آب به آینه تشبیه شده است. ☒

ت: شعر دریا سروده‌ی ناصر کشاورز است. ☒ محمود کیانوش ☒

۳ با حروف به هم ریخته کلماتی بساز که در متن درس باشد.

م س ل ا و غ ط ه ح س ل ا ق ف ا

ما سه عوطه ساحل افق



۴ کدام یک از کلمات زیر با ده، کلمه‌ی جدیدی می‌سازد؟ آن‌ها را رنگ کن.

کیف لب پای دریا انگشت چشم موج گل صورت دست

۵ با توجه به کلمات داده شده، جملات را کامل کن. (دو کلمه اضافه است.)

افق - خوش حال - غوطه - لگت - دل گشا - خورشید - زلال

الف: خنده‌ی گرم و روشن صورتش ... / بر تن سرد آب می‌ریزد
ب: هر کجا چشم می‌رود، آب است / از ... تا ... همه دریاست
پ: می‌برد ... از نوازش آب / ساحل بی خیال خواب آلود
ت: می‌شوم شاد و می‌زنم ... / مثل ماهی میان آب ...
به تصویر زیر نگاه کن و یک شعر درباره‌ی آن بنویس.

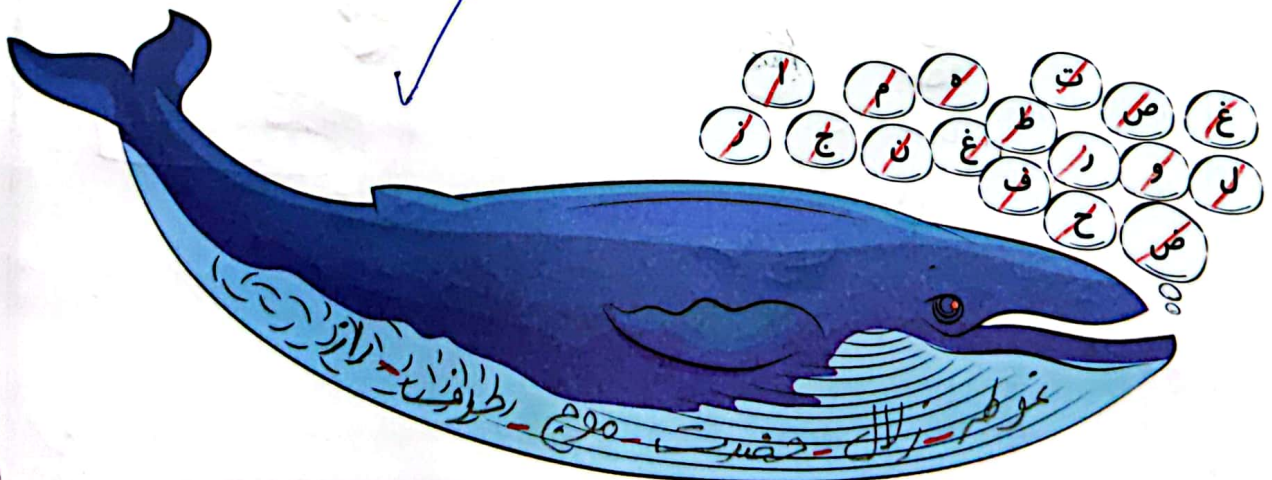


من بیابان تو زمین
من زمینم تو درخت
من درختم تو ببار

۷ برای هر یک از کلمات زیر، یک تشبیه زیبا و جذاب بنویس.

چشم بچه‌ها دانش
آه حل چشمه

۸ با حروفی که از دهان نهنگ بیرون ریخته است، کلمه بساز و در شکم نهنگ بنویس. (تکرار حروف در کلمات اشکالی ندارد.)



۹ نام ۵ شهر ایران را بنویس که نشانه‌ی «ان» در آخر آن‌ها باشد و بگو هر شهر در کدام استان ایران قرار دارد؟

شهر آبادان	شهر اَنلیایان	شهر طالقان	شهر اصفهان	شهر تهران
استان خوزستان	استان اصفهان	استان البرز	استان اصفهان	استان تهران

۱۰ یک لطیفه بنویس و نقاشی مربوط به آن را بکش.

همه‌ی انسان‌های دنیا درگیر کار بودند که ناگهان ویروسی کل دنیا را در بر گرفت.

خیلی از انسان‌ها مریض شدند و خیلی‌ها ترسیده بودند.
مدرسه‌ها تعطیل شدند بودند و همه‌ی مردم ماسک می‌زدند تا مریض نشوند.

با توجه به سؤالات داده شده پاسخ صحیح را انتخاب کن.

الف: در جمله‌ی زیر، چه چیزی به چه چیز دیگری تشبیه شده است؟

«ماه هم چون چراغ تابان در آسمان شب می‌درخشید.»

(۴) ماه به چراغ

(۳) چراغ به ماه

(۲) شب به آسمان

(۱) ماه به شب

ب: شعر یعنی :

(۱) کلامی که دارای وزن و آهنگ باشد.

(۳) چیزی را به چیزی شبیه کردن.

پ: کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

(۲) دانشمند

(۱) ثروتمند

ت: املاي کدام کلمه درست است؟

(۲) غوطه

(۱) کبوت

ث: کدام جمله مربوط به «زمان حال» است؟

(۱) وقتم تمام شد.

(۳) مردم کشور من خوب و صبور هستند.

(۲) جملاتی که کنار هم می‌آیند و باهم مرتبط هستند.

(۴) داستان کوتاه عبرت آموز.

(۴) قانونمند

(۳) کمند

(۴) چراق

(۳) سورت

(۲) زهرا کارهایش را انجام خواهد داد.

(۴) از خون شهیدان لاله روید.





پیرمردی هر روز در محله پسرکی را با پای برهنه می‌دید که با توپ پلاستیکی فوتبال بازی می‌کند. روزی رفت و یک کفش نو برای او خرید و پسرک کفش را پوشید و خوشحال رو به پیرمرد کرد و گفت: «شما خدا هستید؟»

پیرمرد گفت: «نه پسر من این چه حرفی است که می‌زنی؟»

پسرک گفت: «پس دوست خدا هستید، چون من دیشب از خدا یک کفش خواسته بودم.»

الف: چرا پیرمرد برای پسرک کفش خرید؟

چون با پای برهنه فوتبال بازی می‌کرد.

ب: چرا پسرک فکر می‌کرد که پیرمرد خداست؟

چون برای او کفش خرید و او سب قیل از خدا کفش خواسته بود.

پ: آیا شما هم دوست خدا هستید؟

اگر کارهای خوب انجام دهیم.